

суспільства. В контексті життєвого досвіду людини, оточуючого її правового середовища, юридична антропологія інтерпретує всі ці моменти як якості реальної окремої людини і виказує відповідні рекомендації з позиції своїх даних.

Ключові слова: філософія права, антропологія права, правовий простір, правова сфера буття людини.

Аннотація

Завальнюк В. В. Эволюция антропологических знаний в правовой сфере. — Статья.

Специфика нынешнего восприятия юридической антропологии заключается в ее способности формулировать направления своих исследований на основе несистематизированных, фрагментарных знаний других наук и уже на этой основе строить собственные научные основания. Юридическая антропология анализирует уже не естество психических процессов человека, сколько объясняет их в контексте естественных особенностей человека, подвергающихся воздействию правовой культуры, социальных организаций и институтов общества. В контексте жизненного опыта человека, окружающей его правовой среды, юридическая антропология интерпретирует все эти моменты как качества реального отдельного человека и выражает соответствующие рекомендации с позиции своих данных.

Ключевые слова: философия права, антропология права, правовое пространство, правовая сфера бытия человека.

Summary

Zavalniuk V. V. The Evolution of Anthropological Knowledge in Legal Sphere. — Article.

The specifics of the modern perception of legal anthropology is the existing capacity to formulate their research directions based on patternless, partial knowledge of other sciences, and is on this basis to build their own scientific grounds. Legal anthropology examines the longer nature of human mental processes, as explained in the context of their natural characteristics of the person exposed to legal culture, social organizations and institutions in society. In the context of human life experience, the surrounding legal environment, legal anthropology interprets these moments as real as the individual and shows the relevant recommendations from the perspective of their data.

Keywords: legal philosophy, anthropology of law, legal space, legal sphere of human being.

УДК 343.9

В. М. Дрьомін, Н. А. Зелінська

МЕХАНІЗМИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ

Злочинність глобалізується на міжнародному рівні і представляє реальну загрозу міжнародній та національній безпеці. Криміналізується світова політика. Тривалий час міжнародні аспекти злочинності не привертали до себе достатньої уваги. У ХХ ст. дослідженню феномена міжнародної злочинності значною мірою перешкоджало ідеологічне лицемірство часів «холодної війни», що маскувало і містифікувало це явище. Політичне значення проблеми було виправданям виключення її з кола наукових досліджень. Інтерес до міжнародної злочинності виявився наприкінці 1960 — початку 1970-х рр.; з'явилися праці, що містять глибокий аналіз політичного насильства, у першу чергу, тероризму [1]. У 1980-х рр. цей феномен виявився в центрі багатьох політико-

правових досліджень [2]. Тероризм, незаконний обіг наркотиків і зброї, торгівля людьми — кожне з цих видів злочинної діяльності посіло помітне місце у громадській свідомості як одна з важливих правових, соціальних і політичних проблем.

Незважаючи на те, що у 80-х рр. минулого століття громадська думка з підвищеною увагою ставилася до проблеми міжнародного глобального незаконного обігу наркотиків і тероризму, у західній юриспруденції дедалі ще спостерігався відносний дефіцит досліджень міжнародної злочинності. Згодом ця проблематика одержала достатньо інтенсивного розвитку [3]. Притому, що багато подій оцінювалися крізь призму ідеологічних настанов, у 60–80-х рр. минулого століття в радянській юридичній науці з'явився ряд досліджень, присвячених проблемам міжнародного співробітництва у протидії злочинності [4].

Інтернаціоналізацію та політизацію злочинності відзначали ще радянські кримінологи (у відповідному часу ідеологічному ракурсі). Професор І. І. Карпець у 1988 р. називав злочинність міжнародним політичним феноменом і писав про небезпеку зрощення мафії з монополістичними корпораціями, представниками правлячої верхівки, нагадуючи про «зв'язки злочинного світу з монополіями» та «участь в аферах представників злочинного світу на паритетних засадах із правлячими колами і політичними діячами» [5].

Помітне місце серед цих досліджень займають монографія за редакцією Х. Е. Александера і Дж. Кайда «Політика і економіка організованої злочинності» (1985) [6], монографія, видана за редакцією відомого кримінолога професора Е. Віано «Глобальна організована злочинність та міжнародна безпека» (1999) [7], а також книга за редакцією М. Р. Бердал, М. Серрано «Транснаціональна організована злочинність та міжнародна безпека. Звичайний бізнес?», у яких відображено множинність підходу до феномена глобалізації та її криміногенного впливу [8]. У 1990-х рр. як у західній [3], так і в пострадянській кримінологічній науці [9] значно інтенсифікувалися дослідження міжнародних політичних злочинів.

У сучасній кримінології проблемі глобалізації злочинності приділяється значна увага. Так у колективній монографії, виданій за редакцією професора В. А. Номоконова, глобалізація розглядається як явище багатопланове і багатофакторне, яке вже в силу цього має аверс і реверс, негативну і позитивну сторони. Акцент дослідження зроблено не тільки на глобалізації злочинності, а й на самому процесі інтеграції світової економіки, який протікає досить суперечливо і в теперішній час виразно набуває криміногенного характеру [10].

Професор В. В. Лунеев зазначає, що глобалізаційні процеси створюють великі можливості для ескалації транснаціональної злочинності [11]. А. І. Долгова відмічає, що «основою кримінальної глобалізації, як мінімум, є, з одного боку, висока організованість злочинців, глобалізація їх кримінального інтересу і поля діяльності, наявність у них масштабних ресурсів, як людських, так фінансових та інших матеріальних (зброї тощо), по-друге, випередження глобальною криміналізацією цивілізованих процесів глобалізації, що включає дієву антикримінальну політику і позитивну співпрацю» [12].

Відомо, що глобалізація має явно суперечливий характер — поряд із позитивними вона породжує і цілий ряд негативних моментів, які, перш за все, впадають в очі тим, хто розглядає її як предмет наукового аналізу [13]. Звідси випливає, що глобалізація являє собою, з одного боку, об'єктивний процес, а з іншого — конкретну політику, що проводиться в інтересах певних економічних і політичних суб'єктів [14]. За словами сербського професора З. Відоевича, «глобалізація створює дивовижно реальний, могутній і насильницький, нерідко кривавий світ... Глобалізація в її нинішньому вигляді, можливо, створює синтез на технологічному рівні, але на рівні соціальному та історичному — скоріше антисинтез і негативну діалектику некерованих конфліктів»; «хаотизація, як і ризик, — структурні складові сучасного світу... Глобалізація не в змозі перешкодити новій хаотизації і наростаючим ризикам, незважаючи на зміцнення загальносвітових зв'язків у технологічній і економічній сферах» [15].

Багато соціальних питань переходять національні кордони. Економічна лібералізація породжує глобальні ринкові сили, що змінюють відносні ціни, споживчі можливості і структури споживання, які, у свою чергу, позначаються на роботі, джерелах існування і доходах людей. Зрозуміло, деякі виграють, але інші страждають від цього, часто інтенсивного, процесу змін. У багатьох країнах лібералізація торгівлі та перенесення виробництва в країни з нижчими рівнями зарплати через необхідність економії коштів негативно позначається на деяких групах населення. Хоча поки що це стосується, перш за все, некваліфікованих робітників, деякі кваліфіковані працівники і фахівці також виявляються ураженими такими явищами, як розширювана торгівля професійними послугами та зростаюча імміграція досвідчених фахівців із країн, що розвиваються. Хоча повний вплив перенесення виробництва в країни з низькими рівнями зарплати має складний характер, це призводить до втрати робочих місць навіть у промислово розвинених країнах. В умовах глобалізації економіка країн, що розвиваються, стає ще більш залежною від експортних ринків, особливо ринків розвинених країн. У країнах, що домоглися швидкого зростання, програли бідні, які не мають активів, безграмотні, некваліфіковані працівники та представники корінних народів. Це сталося не тільки в результаті початкового економічного впливу глобалізації, але й унаслідок її непрямого впливу. Ситуація стає більш складною в умовах посиленої інтеграції фінансових ринків [16].

Динаміка процесу глобалізації дозволила злочинності значно розширити діапазон своєї діяльності. Сучасна злочинність все більше виходить за межі державного контролю і вступає у протистояння зі світовим правопорядком, стаючи фактором, який має дестабілізуючий вплив на світове співтовариство і вимагає глобальних мір реагування. Заслуговує на увагу прогноз американського кримінолога професора Л. Шеллі щодо розвитку організованої злочинності у глобалізованому світі: «Міжнародна організована злочинність стане для політичних діячів однією з найважливіших проблем XXI ст. Ця проблема матиме таке ж велике значення, як «холодна війна» для XX ст. і колоніалізм для XIX. В умовах, коли стан суспільства, а також політичних і фінансових

систем багатьох країн погіршується в результаті постійно зростаючої економічної могутності міжнародних організованих злочинних груп, усі аспекти міжнародних відносин виявляються пов'язаними із цією проблемою» [17]. Автор відмічає, що наприкінці ХХ століття виникло нове явище — одночасна глобалізація організованої злочинності, терору і корупції, прояви якої можна спостерігати в усьому світі. Її можна зустріти не тільки в найбідніших країнах Латинської Америки й Африки, а й у самому серці процвітаючої Європи. Використовуючи корупцію у своїх цілях, злочинні і терористичні угруповання, що діють спільно з прикордонного району трьох держав Латинської Америки, простягають свої щупальця всюди — від регіональних конфліктів у Західній Африці та колишньому Радянському Союзу до в'язниць у Західній Європі. Злочинність і тероризм також перетинаються в Австралії, Азії та Північній Америці, про що свідчать численні кримінальні справи. Л. Шеллі вважає, що одночасна глобалізація злочинності, терору і корупції являє собою більш складне явище, ніж просте звернення терористів до злочинності для підтримки своєї діяльності або просте збільшення потоку незаконних товарів в усьому світі. Швидше існує таке положення, коли глобалізовані злочинні мережі розвивають тісне співробітництво з терористами, і в результаті і ті, й інші здатні успішно здійснювати свою діяльність при пособництві ендемічної корупції [18].

Поряд з економічною і політичною глобалізацією відбувається процес кримінальної глобалізації у формі інтенсивного розвитку транснаціональної організованої злочинності [19]. Глобалізація злочинності — зворотний бік і складова частина процесів глобалізації в різних сферах — технології, політичних методів, культури. На відміну від процесів інтеграції і навіть транснаціоналізації в 50–70-ті рр., глобалізація набула «всесферного» і, головне, практично нерегульованого (державою, кордонами, національним законодавством) характеру. При цьому першими до нових можливостей (у тому числі і технічних) пристосувалися фінансові структури і організована злочинність із наркобізнесом в авангарді. Поєднання меркантилізації, глобалізації та відставання інституціональної сфери процесу відкрило небачені можливості перед корупційно-кримінальною комплексом — можливості, помножені інформаційним характером нової техніко-економічної парадигми і цивілізації [20].

Термін «транснаціональна організована злочинність» спочатку використовувався переважно у суто кримінологічній інтерпретації [21]. Існують різні його трактування [22]. У широкому розумінні це поняття, безумовно, містить у собі й політичні, у тому числі терористичні, злочини, і загальнокримінальні транснаціональні злочини. Особливу роль відіграє економічна злочинність.

Як підкреслює В. А. Номоконов, глобалізація злочинності не просто супроводжує «світову економічну інтеграцію», але і є її прямим неминучим наслідком у силу того, що вона сама по собі є глобальною криміногенною деформацією світу. У літературі небезпідставно зазначається, що глобалізація стимулювала появу «мафіозного світу»; італійці продають у Європі колумбійські наркотики, російські угруповання купують у якудза викрадені автомобілі, албанські банди перевозять азійський героїн для турецьких наркокартелів. Транс-

націоналізація злочинності особливо помітно проявляється в таких її формах, як нелегальна міграція і торгівля людьми, тероризм, торгівля зброєю, наркобізнес, корупція, відмивання брудних грошей і т.п. [22].

Інтенсивність міжнародного життя зростає в силу глобалізаційних процесів і збільшення числа акторів, але явно недостатнє її правове забезпечення залишає дедалі більше простору для терористичного насильства. Про це справедливо зауважує В. Ф. Антипенко у своїй монографії «Боротьба з сучасним тероризмом. Міжнародно-правові підходи» (2002) тероризм як складову соціальних процесів міжнародного життя [32]. У книзі «Международная криминология»: опыт исследования терроризма» (2011) В. Ф. Антипенко звертає увагу на «ознаки процесу «асиміляції транснаціональної організованої злочинності і легітимної міжнародної економічної і політичної практики» [25].

Значним внеском у вивчення транснаціональної злочинності стало друге видання навчального посібника професора Є. В. Додіна «Організація боротьби з митними правопорушеннями та контрабандою», в якому вчений наводить глибокі аргументи про необхідність застосування нових підходів до оцінки не лише сучасних форм контрабанди, але й митної злочинності в цілому. Зокрема, Є. В. Додін цілком обґрунтовано зазначає, що на теперішній час контрабанда та порушення митних правил, у значній мірі, є продуктом організованої міжнародної злочинності. Предметом таких злочинів стають наркотики, зброя, товари подвійного призначення, об'єкти інтелектуальної власності, культурні та історичні цінності. «На жаль, — підкреслює автор, — такі питання не враховуються при вивченні курсів кримінального права, кримінального процесу, криміналістики, жодному підручнику криминології навіть не згадується про такий вид злочинності, як митна злочинність». Але митна злочинність це не просто організована злочинність — це транснаціональна організована злочинність, так як її ознаки відповідають п. 2 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Слід погодитися з Є. В. Додіном у тому, що «митна злочинність набуває глобальної проблеми, що обумовлює необхідність швидкої реакції до неї. Це визначає, що національного реагування (шляхом підвищення відповідальності за скоєння митних злочинів, встановлення в ККУ нових складів злочинів, що пов'язані з порушенням правил переміщення товарів через митний кордон та інші зміни в нашому національному законодавстві, які повинна зробити наша держава у відповідності до вимог ст. 2 ратифікованої Україною Конвенції ООН 2000 та інших міжнародних правових документів) вже недостатньо. Законодавець повинен визнати особливу небезпеку митних злочинів для державного та суспільного ладу. Тобто специфіка митної злочинності об'єктивно обумовлює пошук й специфічних шляхів протидії. Більш того, митна злочинність постійно змінюється, як вже було зазначено, під впливом митної та кримінальної політики, тому змінюється (або повинен змінюватися) механізм цієї протидії. А це потребує постійного спостереження за станом, динамікою, структурою та географією цієї групи злочинів» [26].

Вивчення форм та механізмів функціонування і відтворення транснаціональної злочинності дозволяє зробити висновок, що розширення міжнародних

кримінальних зв'язків, як наслідок світової глобалізації, призводить до інституціоналізації транснаціональної злочинності на міжнародному рівні і фактично становлення світового злочинного соціуму. Не випадково, що проблема інституціоналізації злочинності, у тому числі транснаціональної, в останні часи стала предметом багатьох криминологічних досліджень [27].

Я. І. Гилянський зауважує, що формування і розвиток організованої злочинності, а точніше, підвищення рівня організованості злочинності — закономірний, природний, загальносвітовий процес, вираження тенденції підвищення рівня організованості всіх соціальних підсистем: економіки, політики, управління, комунікацій та ін. Організована злочинність інституціоналізується в різний час у різних країнах, стаючи соціальним інститутом. Основні ознаки організованої злочинності як соціального інституту: тривалість існування; регулярність (сталість) функціонування; виконання певних соціальних функцій (забезпечення зацікавлених груп населення товарами і послугами, надання робочих місць, перерозподіл коштів тощо); наявність комплексу норм (правил поведінки), професійної мови (сленг), цілком визначених ролей. Інституціоналізація (процес, в ході якого соціальні практики стають регулярними, довготривалими і обростають усіма ознаками інституту) організованої злочинності відбувається поступово. Автор відзначає, що цей процес почався в Росії (СРСР) із кінця 50 — початку 60-х рр. і завершився наприкінці 70 — початку 80-х рр. минулого століття. Прогнозуючи розвиток організованої злочинності, називають розширення застосування насильства для досягнення результатів; більш активне використання безпечних видів діяльності (підробка кредитних карток, авіаквитків); впровадження в легальний бізнес і фінансову діяльність, відмивання грошей через ресторани, нічні клуби тощо; використання нових технологій. Усі дослідники прогнозують подальшу інтернаціоналізацію (глобалізацію) організованої злочинності [28].

Інституціональний характер організованої злочинності виявляється в тому, що з метою самозбереження та самовідтворення злочинним організаціям доводиться створювати мережу соціальної підтримки в суспільстві. Завдання таких мереж багатогранні. Вони полегшують незаконну економічну діяльність; не допускають конкурентів на свої ринки; захищають системи відмивання грошей та інвестування коштів незаконного походження; оберігають лідерів злочинних організацій від правоохоронних органів. До мереж соціальної підтримки входять висококваліфіковані фахівці, які потрібні для ведення незаконної діяльності (технічний персонал або бухгалтери), а також особи, які роблять можливим здійснення незаконної діяльності (прикордонники, військові, співробітники правоохоронних органів, політики тощо). У результаті корумпується все суспільство, а за участь у незаконній діяльності виплачується фінансова (а в деяких випадках навіть соціальна і політична) винагорода, що часто перевищує доходи від законної економічної діяльності.

В. А. Бачинін характеризує організовану злочинність як соціальний інститут із протиправною орієнтованістю всіх функцій, раціонально сконструйованою внутрішньою структурою, жорсткою ієрархією кримінально орієнтованих

ролей, здатністю до широкомасштабних дій, спрямованістю зусиль на примноження кримінального капіталу і проникнення у владні структури, політичні і правові інститути держави. Три соціальні інститути, як уважає автор, є основою організованої злочинності, — це інститут тіньової економіки, інститут корупції та інститут професійного криміналітету, тісно пов'язані між собою мережею практичних взаємозалежностей і матеріально-практичних інтересів [29].

Серед відмітних рис організованої злочинності В. А. Бачинін виділяє комунікативну інфраструктуру забезпечення, куди входять корумповані, підкуплені або впроваджені представники державної влади, правоохоронних органів, різних фірм у країні і за кордоном; функціонування і відтворення глибинних субкультурних, субцивілізаційних структур нормативного, ціннісного, семантичного, екзистенціального характеру, що створюють ідейну, світоглядну платформу, забезпечують психологічну єдність і соціальну консолідацію всередині локальних кримінальних організацій, а також збереження і транспортування специфічного соціального досвіду протиправних дій; ефективну систему захисту кримінальних лідерів від судових переслідувань; трансгресивна природа устремлень, що виражається не тільки в отриманні надприбутків, але й в активних зусиллях із проникнення у вищі ешелони державної влади [29].

Очевидно, що саме ці властивості організованої злочинності зближують її за формальними і змістовними моментами із соціальними інститутами.

Г. Гевелінг стверджує, що в результаті виникає ситуація панування рівнозначних, або близьких за своїм соціальним змістом, деструктивних явищ у різних частинах планети. Уявний парадокс цього феномена полягає ще й у тому, що країни, які помітно відстають у своєму економічному розвитку, можуть виявитися продуцентами найбільш витончених і складних у техніко-організаційному відношенні видів злочинної діяльності [30].

Міжнародна протидія злочинності стає у таких умовах однією з найактуальніших проблем сучасності. Професор В. Ф. Антїпенко вважає, що цю проблему потрібна вирішувати нова дисципліна — «міжнародна криминологія» [31]. У Доповіді «Більш безпечний світ: наша загальна відповідальність» Групи високого рівня із загроз, викликів і змін, створеної за дорученням Генерального Секретаря ООН, зазначені шість блоків загроз, якими світ повинен займатися в наступному десятилітті. Кожен із цих блоків пов'язаний з міжнародною злочинністю, а три з них («геноцид та інші масові звірства», «тероризм», «транснаціональна організована злочинність») є її безпосередніми проявами [32].

Протидія загальнокримінальній злочинності здійснюється, у першу чергу, на національному рівні. Разом із тим держави постали перед необхідністю профілактики і стримування «інфекційної» соціальної хвороби, що виходить далеко за межі «вогнища захворювання». Ця реальність вимагає активізації міжнародно-правових заходів запобігання їй, включаючи удосконалення традиційних форм міжнародного співробітництва і використання нових можливостей. Безпрецедентне зростання масштабів і небезпеки міжнародної злочин-

ності обумовлює підвищення значення міжнародної співпраці на інституціональному і міждержавному рівнях. Відбувається «інтернаціоналізація» заходів запобігання і припинення злочинності, розробка й узгодження яких піднімається на міжнародно-правовий рівень. Міжнародно-правової регламентації, у числі інших, набувають питання гармонізації кримінально-правової заборони, оптимізації систем кримінального правосуддя, координації превентивних антикримінальних зусиль держав [25].

Необхідність протидії злочинності, яка все більше інтернаціоналізується, обумовила необхідність здійснення інституціональних міждержавних заходів, серед яких виділяється укладення конвенцій, які передбачають спеціальні умови міжнародної співпраці у протидії певним видам злочинності. Інтернаціоналізований (транснаціональний) злочин знаходиться «на перетині» національних юрисдикцій, у зв'язку з чим особливого значення набуває проблема гармонізації національного кримінального права. Із розвитком міжнародного права всередині категорії транснаціональних злочинів сформувався особливий вид — так звані «конвенційні» злочини (*treaty crimes*), тобто діяння, стосовно яких укладені багатосторонні угоди [33].

Процес глобалізації правового простору пов'язаний з такою категорією норм, як «міжнародно-правові стандарти» [34]. Багато антикримінальних конвенцій містять положення, що формулюють стандарти кримінально-правової заборони стосовно діянь, які викликають особливу занепокоєність з точки зору їх потенційної транснаціоналізації. Конвенції зобов'язують держави діяти певним чином. Щоб виконувати зобов'язання, передбачені в них, держави-учасниці приймають нове законодавство чи вносять зміни до діючого, а також зміцнюють свої правоохоронні структури і системи кримінального правосуддя [35]. Однак конвенції не створюють міжнародно-правові норми, які могли б виконувати функції кримінально-правової заборони і здійснювати диференціацію кримінальної відповідальності. За скоєння охоплених ними злочинів індивіди підпадають під кримінальну відповідальність лише у тому випадку, якщо відповідна кримінально-правова заборона міститься в національному законодавстві. Боротьба з такими злочинами може знаходитися під міжнародним контролем, але відповідальність за них не встановлюється міжнародним правом і не накладається судом, наділеним міжнародною кримінальною юрисдикцією.

Перед Україною стоїть невідкладне завдання приведення своєї кримінально-правової системи у повну відповідність до міжнародного кримінального права. Затягування прийняття і ратифікації договорів з питань протидії злочинності є не виправданим. Доцільно здійснити комплексний і детальний моніторинг кримінального законодавства України з точки зору його відповідності до міжнародних стандартів криміналізації суспільно небезпечних діянь. Без поглибленої та системної роботи, що передуює ратифікації, участь держави у міжнародно-правових угодах у сфері міжнародного кримінального права є неефективною і не більше ніж декларативною. Кожен законопроект про внесення змін до кримінального законодавства повинен проходити наукову експертизу на його

відповідність міжнародним кримінально-правовим стандартам, згоду на дотримання яких дала Україна.

Безумовно, розглянуті питання на вичерпують проблему інтернаціоналізації злочинності на глобальному світовому рівні. Можна зробити висновок, що інституціоналізована транснаціональна (інтернаціональна) злочинність — це нова якість сучасної злочинності, яка пов'язана з глибокою деформацією основних державних інститутів і різних сфер суспільного життя у різних країнах. Транснаціональна організована злочинність набула особливої якості, яка не тільки дозволяє ідентифікувати її із соціальним інститутом, але й уважати системоутворюючою властивістю сучасного економічного і політичного життя. Це стосується і процесів, пов'язаних з глобалізацією на світовому рівні. У таких умовах міждержавна координація і оптимізація заходів з попередження транснаціональної організованої злочинності становиться одним з найважливіших завдань міжнародного співтовариства.

Література

1. International Terrorism and Political Crimes / M. C. Bassiouni (ed.). — Springfield, 1975 ; Laquer W. The Terrorism / W. Laquer. — L., 1977 ; Wilkinson P. Political Terrorism / P. Wilkinson. — London, 1974.
2. Cassese A. Violence and Law in the Modern Age / A. Cassese. — Cambridge, 1988 ; Chomsky N. The Culture of Terrorism / N. Chomsky. — London, 1988 ; The Terrorism Reader: a historical anthropology / W. Laqueur (ed.) — New York, 1987.
3. Taylor I. Critical Criminology and the Free Market: Issues in Social Life and Everyday Crime // Contemporary Developments in Criminology / M. Levi et al. (eds). — University of Wales, 1995 ; Cohen S. Human Rights and Crimes of the State: The Culture of Denial // Australia and New Zealand Journal of Criminology. — 1993. — N 26. — P. 97–115 ; Cohen S. State Crimes of Previous Regimes: Knowledge, Accountability and the Policing of the Past // Law and Social Inquiry. — 1995. — N 20. — P. 7–50.
4. Галенская Л. Н. Международные преступления и международно-правовая ответственность // Известия высших учебных заведений. Правоведение. — 1965. — № 1. — С. 168–170 ; Галенская Л. Н. Правовые проблемы сотрудничества государств в борьбе с преступностью / Л. Н. Галенская. — Ленинград, 1968 ; Галенская Л. Н. Международная борьба с преступностью / Л. Н. Галенская. — М., 1972 ; Игнатенко Г. В. Международное сотрудничество в борьбе с преступностью / Г. В. Игнатенко. — Свердловск, 1980.
5. Карпец И. И. Международная преступность / И. И. Карпец. — М. : Наука, 1988. — С. 19, 22.
6. The Politics and Economics of Organized Crime / H. E. Alexander, G. G. Caiden (eds.). — Lexington, Massachusetts : Lexington Books / D.C. Heath and Company, 1985.
7. Global Organized Crime and International Security / E. Viano C. (ed.). — Aldershot : Ashgate Publishing Limited, 1999.
8. Translational organized crime and international security. Business as usual? / ed. by M. R. Berdal, M. Serrano. — Lynne Rienner Publishers, 2002. — 243 p.
9. Шестаков Д. А. Понятие, предмет система и перспективы криминологии // Криминология. Общая часть : учебник / под ред. В. В. Орехова. — С.Пб., 1992. — С. 9.
10. Россия в фокусе криминальной глобализации : монография / под ред. В. А. Номоконова. — Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 2002.
11. Лунеев В. В. Преступность XX века. Мировые, региональные и российские тенденции / В. В. Лунеев. — Изд. 2-е, перераб. и доп. — М. : Волтерс Клувер, 2005. — С. 141.
12. Долгова А. И. Преступность, ее организованность и криминальное общество / А. И. Долгова. — М. : Рос. криминол. ассоц., 2003. — С. 427, 431.
13. Шендрик А. И. Глобализация в системе культурологических координат // Московский гуманитарный университет. Журнал «Знание. Понимание. Умение». — 2004. — № 1 [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.knogg.net/2004_004.htm.

14. Келле В. Ж. Процессы глобализации и динамика культуры // Московский гуманитарный университет. Журнал «Знание. Понимание. Умение». — 2005. — № 1 [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.knogg.net/2005_001.htm.
15. Видоевич З. Глобализация, хаотизация и конфликты в современном мире // Социологические исследования. — 2005. — № 4. — С. 25–32.
16. Документ ООН А/62/303.
17. Шелли Л. Электронный журнал Государственного департамента США. Август 2001 г. Т. 6, № 2 [Электронный ресурс] / Л. Шелли. — Режим доступа : <http://usinfo.state.gov/journals/itgic/0801/ijgk/gj06.htm>.
18. Shelley L. The Globalization of Crime and Terrorism // The Challenges of Globalization : US State Dept. e-Journal. — February 2006.
19. Лунсеев В. В. Организованная преступность, уголовный терроризм в условиях глобализации // Социологические исследования. — 2002. — № 5. — С. 60–67.
20. Майдавик К. Л. От уголовной статьи к глобальной проблеме [Электронный ресурс] // Международный евразийский институт экономических и политических исследований. — Режим доступа : http://www.iicas.org/articles/library/libr_rus_15_4_00_1te.htm
21. United Nations & Transnational Organized Crime. Ph. Williams, E. U. Savona (Editors). — Frank Cass & Co, 1996 ; Godson R. Strengthening cooperation against transnational crime / R. Godson, P. Williams // Survival. — 1998. — Vol. 40, N 3. — P. 66–88 ; Combating Transnational Crime: Concepts, Activities and Responses / Ph. Williams, D. Vlassis (ed.) — Frank Cass & Co., 2001 ; Transnational Organised Crime: Perspectives on Global Security / A. Edwards, P. Gill, A. Edwards (ed.). — Routledge, 2003 ; Albanese J. Organized Crime in Our Times / J. Albanese. — LexisNexis/Anderson, 2004.
22. Транснациональная организованная преступность: дефиниции и реальность / отв. ред. В. А. Номоконов. — Владивосток, 2001 ; Меркушин В. В. Борьба с транснациональной организованной преступностью / В. В. Меркушин. — Минск, 2003 ; Топильская Е. В. Организованная преступность / Е. В. Топильская. — С.Пб., 1999.
23. Номоконов В. А. Глобализация — криминологические аспекты [Электронный ресурс] // Владивостокский центр по изучению организованной преступности. — Режим доступа : www.waaf.ru/2k.htm.
24. Антипенко В. Ф. Борьба с современным терроризмом. Международно-правовые подходы / В. Ф. Антипенко. — К. : ЮНОНА-М, 2002. — С. 124.
25. Антипенко В. Ф. Международная криминология: опыт исследования терроризма / В. Ф. Антипенко. — О. : Феникс, 2011. — С. 234.
26. Додін С. В. Організація боротьби з митними правопорушеннями та контрабандою : навч. посіб. / С. В. Додін. — Вид. 2-ге, випр. та допов. — Л. : Сподом, 2010. — С. 32–34.
27. Дремин В. Н. Преступность как социальная практика (институциональная теория криминализации общества) / В. Н. Дремин. — О. : Феникс, 2009. — С. 613.
28. Гилянский Я. И. Криминологическое исследование организованной преступности: теория, методология, результаты [Электронный ресурс] // Санкт-Петербургский Центр по изучению организованной преступности и коррупции. — Режим доступа : <http://tracc.jurfak.spb.ru/content.asp?ent=30>.
29. Бачинин В. А. Политология: энциклопедический словарь / В. А. Бачинин. — С.Пб. : Изд-во Михайлова В. А., 2005. — 288 с.
30. Гевелинг Л. В. Деструктивные формы организации власти (клетократия, лутократия, плутократия в политической жизни африканской страны) : курс лекций [Текстовое (символьное) электронное издание] / Л. В. Гевелинг. — М. : ИСАА при МГУ, 2004.
31. Організація Об'єднаних Націй. Доповідь Групи високого рівня щодо загроз, викликів та змін «Більш безпечний світ: наша загальна відповідальність». — UN Doc. A/59/565. — С. 13–14.
32. Глобализация общей, организованной и коррупционной преступности : (материалы «круглого стола») // Государство и право. — 2001. — № 12. — С. 92.
33. Bassiouni M. C. International Criminal Law Conventions and Their Penal Provisions / M. C. Bassiouni. — Transnational Publishers Inc., 1997.
34. Тиунов О. И. Международно-правовые стандарты как фактор глобализации правового пространства // Московский юридический форум «Глобализация, государство, право, XXI век» : по материалам выступлений. — М., 2004. — С. 157.
35. Bassiouni M. Ch. The Penal Characteristics of Conventional International Criminal Law // Case Western Reserve Journal of International Law. — 1983. — N 15. — P. 27–37.

Анотація

Дрёмін В. М., Зелінська П. А. Механізми інтернаціоналізації злочинності та сучасні проблеми протидії. — Стаття.

Розглядаються механізми інтернаціоналізації злочинності як наслідок глобалізаційних процесів. Робиться висновок, що розширення міжнародних кримінальних зв'язків призводить до інституціоналізації транснаціональної злочинності на міжнародному рівні. Міждержавна координація і оптимізація заходів з попередження транснаціональної організованої злочинності стає новим у таких умовах одним з найважливіших завдань міжнародного співтовариства.

Ключові слова: глобалізація, інтернаціоналізація злочинності, інституціоналізація злочинності, транснаціональна організована злочинність, попередження злочинності.

Аннотация

Дрёмин В. Н., Зелинская П. А. Механизмы интернационализации преступности и современные проблемы противодействия. — Статья.

Рассматриваются механизмы интернационализации преступности как следствие глобализационных процессов. Делается вывод, что расширение международных преступных связей приводит к институционализации транснациональной преступности на международном уровне. Межгосударственная координация и оптимизация мероприятий по предупреждению транснациональной организованной преступности становится в таких условиях одной из важнейших задач международного сообщества.

Ключевые слова: глобализация, интернационализация преступности, институционализация преступности, транснациональная организованная преступность, предупреждение преступности.

Summary

Dryomin V. N., Zelinskaya N. A. Mechanisms of Crime Internationalization and Modern Problems of Counteraction. — Article.

The mechanisms of crime internationalization as a consequence of the globalization processes are approached. The conclusion that the expansion of international criminal liaisons leads to the institutionalization of transnational crime at the international level is drawn. The interstate coordination and the optimization of measures to prevent transnational organized crime in such circumstances becomes a major goal of the international community.

Keywords: globalization, crime internationalization, crime institutionalization, transnational organized crime, crime prevention.

УДК 340.132

А. Ф. Крижановський

СУЧАСНИЙ ПРАВОВИЙ ПОРЯДОК: КОНТУРИ ТЕОРІЇ

Виникнення нового наукового бачення оточуючого людину світу та великих чи малих його складових «визріває» не тільки на тлі теоретико-методологічних трансформацій у доктринальному середовищі, але й на полі якісних перетворень самого буття, появи у його обрисах нових ознак і якостей. Цей, певною мірою, двоєдиний процес підтверджується становленням у царині юриспруденції теорії сучасного правового порядку, яка торує собі дорогу, використовуючи опановувані правниками нові методологічні підходи осмислення права і правових явищ, спираючись на імперативи суспільного запиту. Інтерес